

Centrul Independent de Jurnalism

coaliția 2009

coaliția civică
pentru alegeri libere și corecte

**Monitorizarea mass-media în campania electorală pentru
alegerile parlamentare anticipate din 29 iulie 2009**

Raport Nr.2
29 iunie - 5 iulie 2009

1. Date generale

1.1 Obiectivul proiectului: Monitorizarea și informarea publicului referitor la comportamentul mass-media audiovizuale în campania electorală, inclusiv a accesului concurenților electorali la mass-media și asigurarea pluralismului de opinie. Monitorizarea își propune să analizeze tendințele reportericești care pot afecta performanța mass-media și compromite abilitatea acestora de a oferi publicului informații veridice, echidistante și pluraliste.

1.2 Perioada de monitorizare: 22 iunie - 29 iulie 2009

1.3 Criteriile de selectare a instituțiilor mass-media supuse monitorizării:

- Audiența-impactul (național, quasi-național). *Justificare:* Este binecunoscut faptul că între numărul audienței și impactul mass-media asupra opiniei publice există o legătură directă: cu cât mai multă lume este expusă unui anumit mesaj, cu atât mai puternic este impactul acestuia asupra anumitor segmente ale societății.
- Forma de proprietate (publice și private). *Justificare:* Mass-media publice sunt administrate din bani publici și au obligația de a oferi publicului informații complete, corecte, imparțiale, echilibrate și obiective asupra tuturor evoluțiilor pe plan politic, social, economic din RM. Și mass-media private le revin obligația etică de a prezenta o multitudine de puncte de vedere și de a reflecta evenimentele importante de pe agenda publică.
- Limba difuzării (română și rusă). *Justificare:* Pe lângă mass-media care difuzează în limba română au fost incluse și posturi cu programe în limba rusă, această limbă fiind utilizată nu doar de minoritățile de etnie rusă, dar și de alte etnii - bulgari, găgăuzi, ucraineni.

1.4 Lista posturilor/buletinelor analizate

Moldova 1 (Mesager, 21:00) - post public de televiziune, acoperire națională, difuzează în limbile rusă și română;

Prime TV (Evenimentul, 20:35) - post privat, acoperire națională, difuzează în limba română;

NIT (Curier, 21:30)- post privat, acoperire quasi-națională, difuzează în rusă și română (Chișinău, Cahul, Edineț, Comrat, Varnița, Ungheni, Cetireni, Nisporeni, Soroca, Cimișlia, Căușeni, Trifești, Strășeni, Mândreștii Noi, Leova, Criuleni);

EU TV (Monitor, 21:00) - post privat, acoperire quasi-națională, difuzează în româna (Strășeni, Ocnița, Florești, Trifești, Cimișlia, Briceni, Cantemir, Drochia, Fălești, Glodeni, Sângerei, Ștefan Vodă, Taraclia);

Radio Moldova (Panorama zilei, 19:00) - post public, acoperire națională, difuzează în română și rusă.

2. Cadrul metodologic

Au fost monitorizate câte un buletin de știri zilnic, fiind analizate materialele cu caracter electoral direct și indirect. Fiecare știre a fost supusă unei evaluări de conținut și de context, pentru a determina dacă sunt favorabile sau defavorabile unui sau altui partid/unei sau altei formațiuni politice. De asemenea, materialele au fost analizate conform următoarelor criterii de reflectare obiectivă:

Imparțialitate/obiectivitate: Potrivit Codului de etică, știrile trebuie să fie imparțiale și obiective; să nu favorizeze anumite partide/grupuri/persoane în detrimentul altora. Obiectivitatea jurnalistică presupune o distincție clară între opinie și fapte, atât prin alegerea unghiului de abordare, cât și prin detaliile furnizate. Prezența elementelor discriminatorii în cadrul reportajelor și știrilor reprezintă un prim criteriu de prezentare a realității prin prisma jurnalistului. Iar filtrarea știrilor și analiza minimă a istoriei și contextului, de asemenea, vorbesc despre apărarea intereselor anumitor actori, dar nu ale publicului larg¹.

Corectitudinea și echilibrul surselor/pluralismul de opinie: Pentru a fi corecte și echilibrate, materialele trebuie să prezinte toate părțile vizate, în special când e vorba de subiecte controversate, și să trateze în mod egal oponentii.² De asemenea, mass-media trebuie să asigure accesul publicului la o multitudine de păreri diverse care ar ajuta auditoriul să-și creeze propria opinie asupra celor întâmplate. În cazurile în care anumitor puncte de vedere li se oferă mai multă atenție decât altora, acestea devin proeminente și implicit afectează percepția publicului despre acea ce se întâmplă în societate.

Limbajul și imaginile video utilizate: Jurnalismul responsabil presupune nu doar prezentarea veridică a faptelor, ci și utilizarea unui limbaj corect și decent. Exagerările și limbajul licențios utilizat în mod deliberat, cum ar fi limbajul peiorativ sau etichetele atribuite anumitor persoane sau organizații, precum și imaginile manipulate astfel încât anumite părți să apară în lumină negativă ridică grave semne de întrebare cu privire la respectarea standardelor etice și profesionale. Comportamentul etic al jurnaliștilor este pus la îndoială de cele mai multe ori atunci când imaginile prezintă aspecte ce nu corespund realității, când acestea sunt trucate, dar și atunci când anumite știri sunt ilustrate cu imagini ce nu au legătură cu textul, cu partea informațională.

¹ Simona Ștefănescu, Riscurile comunicării mediatice în timpul conflictelor

² Fico, Sofin, and Dragger, 2007. Fairness and defamation in the reporting of local issues.

3. Datele monitorizării

Moldova 1

Implicarea în campania electorală: În perioada 29 iunie - 5 iulie 2009, Moldova 1 a difuzat 53 de știri cu caracter electoral, dintre care 28 în cadrul rubricii "Alegeri-2009", iar alte 5 știri - în cadrul buletinului de duminică, la rubrica "Retrospectiva săptămânii". Într-un fel sau altul, Moldova 1 s-a referit aproape la toate evenimentele electorale organizate de concurenții electorali, numai că unii dintre ei au beneficiat de știri favorabile, în timp ce alții au fost prezentați în mod tendențios, cu scopul de a fi discreditați.

Ca și în perioada precedentă, toate buletinele de știri de la Moldova 1 au fost concepute astfel încât autoritățile centrale și partidul de guvernământ să apară în lumină pozitivă, „stăpâni pe situație”, preocupați de problemele economice și sociale, iar partidele de opoziție - în lumină cât mai negativă, ca elemente neserioase, cârcotașe, mincinoase și destabilizatoare. Un element nou al actualei campanii electorale este mediatizarea aproape zilnică a activității vicepremierului Iurie Roșca, în special întâlnirile acestuia cu colectivele ministerelor și departamentelor aflate în subordinea sa - MAI, Centrul Anticorupție, Departamentul Vamal, Ministerul Justiției. Prin mediatizarea intensă a lui Roșca care este și liderul PPCD are loc transferul de imagine către concurentul electoral PPCD.

Imparțialitate și obiectivitate. Majoritatea știrilor cu impact electoral puse pe post de Moldova 1 nu au fost imparțiale și echidistante, prezentând evenimentele în așa fel încât să avantajeze PCRM și să dezavantajeze, în unele cazuri să compromită, partidele de opoziție. Guvernarea și PCRM au fost vizați, direct sau indirect, în 33 de știri, majoritatea în context favorabil (30) și doar 3 în context neutru. Partidele de opoziție și administrația publică locală din Chișinău au fost vizate în 23 de știri, inclusiv de 17 ori în context negativ și de 6 ori - neutru.

În majoritatea cazurilor, evenimentele de presă ale partidelor de opoziție nu sunt reflectate echidistant și nu transmit mesajele respectivelor partide, omițându-se intenționat aspectele care ar defavoriza PCRM sau punându-se accentul pe aspecte care prezintă partidele de opoziție în context negativ. În unele cazuri, în știrile privind concurenții electorali, alții decât PCRM, mesajele acestora au fost deturnate și falsificate. Un exemplu concludent este conferința de presă a PLDM din 1 iulie, în cadrul

căreia candidatul Iurie Leancă a declarat că „PLDM va elabora o strategie de stat privind integrarea minorităților naționale în societate și va implementa proiecte concrete în vederea realizării acesteia, o atenție deosebită fiind acordată educației bilingve”. Reportajul de la Moldova 1 însă a informat telespectatorii că strategia cu privire la integrarea minorităților naționale în societate, elaborată de PLDM, prevede că “reprezentanții etniilor se vor bucura de drepturi depline doar în cazul în care vor cunoaște foarte bine limba română” **(vezi Studiul de caz nr.1)**.

Într-o altă știre, de la conferința de presă a AMN din 1 iulie, au fost omise declarațiile lui Serafim Urechean potrivit cărora țara noastră are restanțe la capitolul reformării procuraturii și organelor de drept și că Moldova a pierdut la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului circa 200 dosare, alte 1820 dosare împotriva Moldovei aflându-se pe rol la CEDO. Moldova 1 a prezentat mai multe știri neconforme standardelor profesionale, prin care încearcă să demonstreze că afirmațiile opoziției privind fraudarea alegerilor nu sunt întemeiate. Un exemplu elocvent în acest sens este știrea din 3 iulie “*Morții învie: doi bărbați din Ciuciuleni, Hâncești, despre care opoziția spune că au votat pe 5 aprilie, deși sunt decedați, sunt vii și nevătămați*”. Deși materialul e prezentat drept investigație, reporterul se bazează pe ceea ce spune primarul, simpatizant al PCRM, nu cere vreo dovadă a învinuirilor și nu încearcă să afle de la reprezentanții opoziției dacă într-adevăr au lansat astfel de acuzații și dacă nu ar putea exista și persoane decedate care purtau același nume ca și bărbații despre care se vorbește în știre **(vezi Studiul de caz nr. 3)**.

Asupra tendențiozității postului indică și ignorarea anumitor subiecte, care fie nu sunt favorabile PCRM, fie dezminț unele știri difuzate anterior. Astfel, la 1 iulie, Moldova 1 nu include în buletinul său de știri materialul privind ieșirea din PCRM și aderarea la PCRM a patru comuniști din Sângera. La 29 iunie, Moldova 1 informa că „alegerile din 5 aprilie au fost transparente, democratice, în corespundere cu toate normele internaționale. Adunarea Parlamentară a OSCE, în ședința de la Vilnius, a luat act de raportul prezentat de șeful grupului de observatori, Petros Efthymiou. El a adus mulțumiri autorităților RM pentru colaborarea cu observatorii”. Ulterior, OSCE a dezmințit acest lucru, spunând, printr-un comunicat de presă, că declarația difuzată de Moldpres la 29 iunie, care-l citează pe Petros Efthymiou, Președintele Comisiei a Doua a Adunării Parlamentare a OSCE, nu este corectă (sursă: interlic.md), însă Moldova 1 a ignorat această declarație.

Corectitudinea și echilibrul surselor. Pluralismul de opinie. În total, în perioada 29 iunie – 5 iulie, Moldova 1 a avut 18 știri controversate, dintre care 13 au prezentat o singură perspectivă asupra evenimentelor descrise, deși era necesară și opinia

altor surse, a oponentilor. Moldova 1 cere opinia reprezentanților PCRM ori de câte ori acesta este vizat în declarațiile partidelor de opoziție, însă nu procedează la fel atunci când reprezentanți ai PCRM îi acuză pe ceilalți concurenți electorali. Astfel, în conferința de presă din 29 iunie, candidatul PCRM Vadim Mișin a învinuit partidele liberale că lansează lozinci unioniste și îi sperie pe reprezentanții minorităților naționale: *“auzim că Chișinăul nu are nevoie nici de Parlament, nici de Președinție, pentru că toate astea sunt la București”, “minoritățile etnice sunt alarmate de poziția oficială a liberalilor”, “în listele liberalilor nu sunt reprezentanți ai minorităților naționale”,* însă Moldova 1 nu a solicitat opinia partidelor acuzate. La 1 iulie, PL și PLDM au organizat conferințe de presă, în cadrul cărora au făcut și unele acuzații la adresa PCRM, inclusiv ca răspuns la declarațiile anterioare ale lui Mișin. De data aceasta, fiecare declarație era comentată fie de reprezentanți ai comuniștilor, fie de reprezentanți ai minorităților etnice. De menționat că la respectiva conferință de presă a fost prezent și candidatul PLDM, Dmitri Ciubașenco, prezență care s-a vrut a fi un răspuns la afirmația lui Mișin precum că pe listele partidelor liberale nu se află nici un reprezentant al minorităților naționale. Însă Moldova 1 a cenzurat toate imaginile cu prezența lui Ciubașenco. În aceeași zi, Moldova 1 a pus pe post, la încheierea rubricii “Alegeri-2009”, un reportaj de la conferința de presă a liderilor Partidului Socialiștilor “Patria-Rodina” care au declarat că *“opoziția liberală vrea ca în societatea moldovenească să predomine frica și haosul, iar venirea lor la putere ar însemna condamnarea poporului la o viață fără un viitor prosper”* și că „Patria-Rodina” va susține în alegeri Partidul Comuniștilor. Și de data aceasta opinia liberalilor a lipsit, la fel ca și în cazul conferinței de presă din 3 iulie a candidatului comunist Irina Vlah care a spus că *“partidele liberale prin declarațiile și acțiunile lor generează extremismul găgăuz”*.

Separarea faptelor de opinie. Uneori reporterii Moldova 1 își permit persiflări, comentarii ironice sau chiar acuzații nefondate la adresa opoziției. Astfel, citându-l pe liderul PL Mihai Ghimpu care spune o frază generală (*“Alegerile din 29 iulie sunt foarte importante pentru noi, pentru întreaga societate, sunt importante pentru că la aceste alegeri trebuie să luăm o decizie radicală, o decizie de a schimba lucrurile în RM”*), reporterul persiflează: *“Această adresare a fost cea mai importantă, însă nu și unica la conferința de presă a Partidului Liberal”, “din nou au acuzat de fraudare și din nou nu au prezentat probe”* (1 iulie).

Radio Moldova

Implicare în campania electorală. În această perioadă, Radio Moldova a reflectat majoritatea acțiunilor cu caracter electoral ale concurenților

electorali înregistrați de CEC, cu excepția zilelor de sâmbătă și duminică, când în buletinele de știri puse pe post de radioul public a lipsit rubrica „Alegeri 2009”. În total, postul public de radio a difuzat 34 de știri cu caracter electoral, dintre care 27 la rubrica specială.

Imparțialitate și obiectivitate. Rezultatele monitorizării demonstrează că în multe din știrile de la Radio Moldova care vizează concurenții electorali nu este respectat principiul obiectivității, echidistanței și imparțialității jurnalistice. Astfel, în toate cele 11 știri care au vizat, direct sau indirect, concurentul electoral PCRM, Radio Moldova l-a prezentat doar în context favorabil. Au mai apărut în context pozitiv la „Panorama zilei”: PPCD de 3 ori, PDM de 2 ori, PLDM și AMN – câte o dată. În schimb, Departamentul actualității al radioului public a prezentat exclusiv în context negativ concurentul electoral PL (de 9 ori). „Opoziția” în general (sau „partidele liberale”) au mai apărut în context defavorizant de 6 ori, AMN și PLDM – de câte 4 ori fiecare. Ca și postul de televiziune Moldova 1, nici Radio Moldova nu a reflectat în principalul program informativ al zilei ieșirea din PCRM și aderarea la PDM a patru comuniști din Sângera (1 iulie).

Reprezentanții PCRM beneficiază în continuare de mai mult timp de emisie în comparație cu ceilalți concurenți electorali. În afara faptului că reportajele de la evenimentele organizate de PCRM sunt, de regulă, cu o durată mai mare decât relatările despre evenimentele altor concurenți, aproape în fiecare caz când partidele de opoziție critică sau fac afirmații care vizează PCRM sau guvernarea, radioul public oferă drept de replică acestui concurent (deseori, replica fiind mai mare ca durată decât acuzarea propriu-zisă). Însă atunci când PCRM lansează învinuiri la adresa altor concurenți electorali, în special, la adresa partidelor liberale, Radio Moldova „uită” să ofere dreptul la replică. Un exemplu elocvent îl prezintă emisiunea „Panorama zilei” de joi, 2 iulie, când reprezentanților PCRM le-a fost oferit dreptul la replică de fiecare dată când partidele de opoziție au acuzat guvernarea și PCRM direct sau indirect; în același timp, reprezentanții opoziției nu au beneficiat de acest drept niciodată, chiar dacă ar fi trebuit să li se ofere de cel puțin 3 ori **(vezi Studiul de caz nr. 3)**.

Evenimentele de presă ale opoziției au fost reflectate într-un mod vădit tendențios, fie punându-se accentul pe unele aspecte secundare sau negative, fie intervenindu-se cu comentarii ironice și negative, fie prezentându-se în așa mod încât radioascultătorii să nu înțeleagă despre ce e vorba. Astfel, știrea de la conferința de presă a președintelui Asociației Micului Business, Mihai Roșcovan, la tema potențialelor proteste ale deținătorilor de patente (29 iunie), a fost prezentată ca fiind un demers politic, la rubrica „Alegeri 2009”. Roșcovan a fost prezentat ca *“membru AMN”*, oferindu-i-se dreptul la replică reprezentantului PCRM

S. Sârbu care a spus că învinuirile au caracter electoral, sunt aberante, iar asociațiile obștești nu au dreptul legal să se implice în campania electorală. Reportajul de la conferință de presă a AMN, pus pe post în aceeași emisiune, a prezentat selectiv și distorsionat mesajul transmis de respectivul concurent electoral. Chiar dacă la acea conferință AMN a lansat filmul „În apărarea Moldovei” ca replică la filmul „Atac la Moldova” care prezintă viziunea PCRM asupra evenimentelor din 7 aprilie, Radio Moldova se limitează la declarațiile AMN referitoare la fraudele electorale, reporterul luând în derândere capacitatea AMN de a calcula numărul cauzelor demonstrate de fraudare.

Și în alte cazuri, reporterii de știri de la Radio Moldova își permit să comenteze de o manieră ironică, uneori persiflatoare, declarațiile reprezentanților partidelor de opoziție. Astfel, la prezentarea conferinței de presă a liderului AMN Serafim Urechean (1 iulie) privind lansarea campaniei electorale, reporterul spune: *“deși a fost anunțată ca o conferință de lansare a campaniei, a fost prezentat doar sloganul”; “Liderul nu a putut spune dacă are un program pentru minoritățile etnice”*. În aceeași emisiune, a fost prezentată distorsionat și ironic propunerea PLDM de a elabora o strategie pentru integrarea minorităților etnice (*“Reprezentanții minorităților etnice vor avea toate drepturile doar dacă cunosc limba de stat”; “Iurie Leancă a început să testeze cât de bine cunosc jurnaliștii limba”*). La 3 iulie, în reportajul de la conferința de presă a PLDM, jurnalistul a prezentat tendențios scopul lansării fondului „Aprilie 2009”, denaturând realitatea (*„întru ajutorarea tinerilor scoși la 7 aprilie în Piața Marii Adunări Naționale de partidele liberale și care au avut de suferit în urma devastării celor două clădiri de stat”*). Notă: sublinierile ne aparțin.

Corectitudinea și echilibrul surselor. *Pluralismul de opinie.* Sursele utilizate în știrile de la Radio Moldova rareori sunt diverse, și de regulă prezintă realitatea dintr-o singură perspectivă. Din cele 20 de materiale cu caracter controversat doar 7 au oferit dreptul la replică și oponentilor. Aproape de fiecare dată când opoziția învinuiește guvernarea sau PCRM (chiar dacă aceste acuzații sunt indirecte), Radio Moldova prezintă și replica PCRM (6 cazuri din 7). În același timp, reporterii nu solicită părerea părții vizate în știrile ce conțin acuzații la adresa partidelor liberale.

Astfel, la 29 iunie a fost pusă pe post o știre de la conferința de presă a PDM, în cadrul căreia au fost aduse învinuiri cum că PL ar fi plagiat programul său anticriză. Radio Moldova nu a inserat în știre și poziția PL, revenind la acest subiect abia pe 3 iulie, când s-a referit la declarația liderului PL Mihai Ghimpu, în care acesta respinge acuzațiile; în același timp, postul reia acuzațiile lansate de PDM. În aceeași emisiune, în subiectul despre conferința de presă a PLDM, s-a spus că Alexandru

Tănase a lansat acuzații la adresa ministrului de Interne Gheorghe Papuc cum că ar face agitație electorală în favoarea PCRМ. Replica lui Papuc nu a fost inserată în reportaj, însă jurnalistul a menționat că a doua zi MAI va susține o conferință de presă în cadrul căreia își va prezenta poziția vizavi de acuzațiile PLDM. (Conferința anunțată nu a mai avut loc).

La 30 iunie, în reportajul de la conferința de presă a PCRМ, Vladimir Țurcan învinuiește partidele liberale că ar prezenta dovezi false ale fraudării alegerilor, fiind prezentat un caz concret care ar justifica, în opinia lui V. Țurcan, această afirmație. Din nou, poziția celor vizați lipsește.

Prime TV

Implicarea în campania electorală. Cel de-al doilea post de televiziune cu acoperire națională Prime TV, care retransmite o mare parte din programele canalului Pervîi Kanal din Federația Rusă, a anunțat că nu se va implica în reflectarea campaniei electorale. Totuși, în perioada 29 iunie – 5 iulie, postul a inclus în cele 6 buletine ale sale știri care l-au favorizat direct și indirect pe unul dintre concurenții electorali. În total, Prime TV a avut 4 știri de acest fel, majoritatea referindu-se la activitatea președintelui în exercițiu Vladimir Voronin, lider al PCRМ, care candidează pe listele acestui partid.

Imparțialitate și obiectivitate. Deși Prime afirmă că nu se implică în campanie, totuși, prin selecția știrilor, acest post promovează imaginea pozitivă a actualei guvernări și implicit a PCRМ. Buletinele zilnice de știri conțin 5-6 știri, dintre care, de regulă, prima se referă la activitățile guvernului și a exponenților acestuia. În toate cele 4 cazuri, când a fost vorba de știri favorabile PCRМ, acestea au fost partizane atât prin selecția unghiului de abordare, cât și prin selecția surselor.

Astfel, la 30 iunie Prime TV își începe buletinul cu o știre despre adoptarea unei hotărâri a Guvernului, prin care fermierii vor fi scutiți de plata impozitului funciar. Este citată Zinaida Greceanîi, prim-ministru, care apare în cadru și afirmă că în prezent există dificultăți din cauza crizei, din cauza instabilității politice care afectează imaginea țării. Această știre are caracter electoral în primul rând prin faptul că vorbește despre posibile facilități din partea guvernului actual pentru o anumită categorie de alegători. Iar intervenția premierului care se referă la instabilitatea politică și imaginea țării afectează indirect imaginea celor trei partide parlamentare de opoziție.

O altă știre cu conotație electorală este cea privind întâlnirile președintelui în exercițiu Vladimir Voronin cu ambasadorii Ucrainei și

Rusiei. Cu ambasadorul Federației Ruse s-a discutat despre acordarea creditului de 500 mln dolari, dar și despre necesitatea semnării unui acord care ar facilita angajarea migranților moldoveni în Rusia. Încărcătura electorală a acestei știri constă în aceea că audienței i se reamintește despre creditul acordat de Federația Rusă pentru a depăși mai ușor criza economică și, totodată, unei părți de electorat interesate de condițiile de muncă pentru migranții moldoveni i se promet posibile soluții pentru a le asigura acestora legalitatea.

O știre pur electorală, care face agitație în favoarea PCRM, este știrea de la ceremonia de înmânare a legitimațiilor de candidat la funcția de deputat din partea PCRM, la care liderul PCRM Vladimir Voronin (prezentat de Prime drept președinte în exercițiu) a atacat dur partidele de opoziție. Acesta a menționat că stabilitatea și statalitatea Republicii Moldova vor putea fi menținute doar dacă vor fi continuate politicile promovate în ultimii opt ani, când guvernarea a fost asigurată de PCRM.

În condițiile în care postul a decis să nu se implice în reflectarea campaniei, acesta ar trebui să fie foarte atent ca prin materialele difuzate să nu favorizeze un anumit concurent electoral în detrimentul altora. Faptul că în perioada de referință Prime a dat prioritate activităților guvernului și președinției fie în știri cu caracter electoral (impozite funciare și acord de facilitare a angajării în câmpul muncii a migranților moldoveni în Rusia), fie în știri de protocol (depunerea de flori la monumentul lui Ștefan cel Mare), fie în știri de la evenimentele PCRM (înmânarea legitimațiilor), a adus un plus de imagine PCRM pe listele cărora figurează și președintele, și prim-ministrul.

De remarcat lipsa de operativitate a Prime TV, care în repetate rânduri pune pe post știrile cu întârziere, cum ar fi, spre exemplu, știrea de la întâlnirea lui Vladimir Voronin cu ambasadorii străini, știrea de la ceremonia de înmânare a legitimațiilor, difuzate a doua zi după eveniment, fără a fi menționată data desfășurării acestuia.

Corectitudine și echilibrul știrilor. Pluralismul de opinie. În toate cazurile, știrile analizate nu au citat surse diverse, care ar fi prezentat opinii variate. Acestea s-au bazat preponderent pe comunicatele de la serviciile de presă, chiar dacă prezentatorul din studio nu a menționat acest lucru. Prime nu a apelat la surse de alternativă pentru a prezenta telespectatorilor săi mai multe perspective asupra evenimentelor și subiectelor abordate, deși în cazul știrii privind impozitul funciar și cea privind acordarea creditului ar fi fost necesară opinia experților, iar în cazul știrii acuzatoare la adresa liderilor de opoziție, era obligatorie citarea părții vizate. Astfel, acest post de televiziune cu acoperire națională privează publicul său de informație care l-ar ajuta să ia decizii informate în ziua scrutinului.

NIT

Implicare în campania electorală. Pe durata 29 iunie – 5 iulie 2009, postul cu acoperire quasi-națională NIT a difuzat 80 de știri, inclusiv 50 cu caracter electoral, dar numai 18 dintre acestea au apărut la rubrica „Electorală 2009”. Majoritatea știrilor au reflectat activitățile președintelui în exercițiu Vladimir Voronin și ale Guvernului, conferințele de presă ale concurenților electorali, adunările cetățenilor și ședințele prezidate de vicepremierul Iurie Roșca.

Imparțialitate și obiectivitate. Televiziunea NIT a favorizat în mod deschis PCRМ nu numai prin spațiul de emisie oferit materialelor despre acest concurent electoral, dar și prin modul de selectare și prezentare a știrilor. Evenimentele organizate de partidele de opoziție fie că nu au fost luate în considerare de reporterii postului, fie au fost abordate printr-o prismă exagerat de critică sau deformate prin deturnarea mesajelor lansate de opoziție. În 38 de subiecte puse pe post în emisiunea Curier, NIT a favorizat Partidul Comuniștilor și Guvernul. Partidele de opoziție – PL, AMN, PLDM – au constituit subiectul a 14 știri, însă toate au fost în defavoarea acestora.

Majoritatea programelor Curier difuzate în cursul săptămânii (5 din 7) au început cu materiale despre activitățile curente ale șefului statului: depuneri de flori, inaugurări de poduri, întâlniri cu ambasadori și absolvenți, vizite la mănăstiri și ședințe la guvern. Contrar articolului 16 din Regulamentul privind reflectarea campaniei electorale în mijloacele de informare în masă, aprobat de CEC, V. Voronin a apărut de mai multe ori în imagini. O altă prezență care contravine aceluiași Regulament care stabilește că persoanele care dețin posturi de răspundere în administrația publică și sunt angajate în campania electorală nu vor apărea în imagini, nu vor acorda interviuri și nu vor face declarații prin care să comunice informații din domeniul lor de activitate, pentru a nu folosi acest prilej în scopul agitației electorale, este premierul Zinaida Greceanîi. Ea a apărut în patru buletine de știri, la ședințe de guvern sau alte întâlniri de lucru. Trei materiale prezentate la știri au fost inspirate din vizitele vicepremierului Iurie Roșca la diferite structuri de care este responsabil: CCCEC, Departamentul Vamal și Ministerul Justiției. Despre parțialitatea reporterilor vorbesc primele fraze din prezentarea subiectelor în cauză: „*Pentru profesionalism, transparență și maniera deschisă de colaborare cu presa, pentru asta îi apreciază vicepremierul Iurie Roșca pe ofițerii Centrului Anticorupție*” (30 iunie), „*Condițiile din cele 19 pușcării din țară s-au îmbunătățit în ultimul timp, atât datorită asistenței internaționale, cât și a celei din partea Guvernului, despre*

aceasta a declarat astăzi vicepremierul Iurie Roșca la o ședință de bilanț la Ministerul Justiției” (2 iulie).

Rubrica „Electorală 2009” a fost dominată de știri favorabile PCRM (11 știri din 18). Toate conferințele partidului au fost prezentate pe larg și au ocupat aproape două treimi din spațiul acordat materialelor de acest gen (28.50 min din totalul de 46 min). Subiectele despre evenimentele organizate de PCRM au fost construite în așa fel încât să furnizeze telespectatorilor cât mai multe informații despre platforma electorală a formațiunii și poziția PCRM în legătură cu diferite probleme din societate. Iată doar câteva din frazele de început ale reportajelor: *„Declarațiile liderilor politici PL, AMN și PLDM privind falsificarea alegerilor din 5 aprilie nu sunt altceva decât o încercare de a-și camufla propriile acțiuni de după alegeri, a declarat Vadim Mișin”* (29 iunie); *„Probele prezentate de partidele de opoziție privind fraudarea alegerilor din aprilie sunt false. Declarația aparține prim-vicepreședintelui Parlamentului Vladimir Țurcan”* (30 iunie); *„PCRM va crea condiții optime pentru ca toți cetățenii, indiferent unde se află, în țară sau peste hotare, să-și poată exprima dreptul la vot”* (2 iulie); *„Electoratul din Gagauz Yeri va susține partidul de guvernământ”* (3 iulie) etc.

Autoritățile Chișinăului în general, dar mai cu seamă primarul capitalei Dorin Chirtoacă, au rămas cei mai mediatizați actori în afara rubricii electorale. În cazul acestora, reporterul Sergiu Strungaru face mai multe comentarii, astfel că materialele se transformă din știri în comentarii în care se pierde echilibrul și obiectivitatea, iar tendențiozitatea și interpretările sunt foarte des întâlnite. De cele mai multe ori, faptele nu sunt separate de opinie. Iată doar câteva exemple: 29 iunie - *„Recent, Primăria capitalei a decis în sfârșit să ia sub control problema arborilor putrezi. Însă din nou s-a împiedicat... Unele voci consideră că autoritățile municipale din nou s-au împiedicat de propria ineficiență, iar ulterior îi acuză pe toți din jur că pun piedici Primăriei... Astăzi, când capitala se confruntă cu cele mai grave probleme sociale din ultimii zece ani, primarul a degrevat pentru a participa la alegeri”*. Notă: sublinierile ne aparțin.

Corectitudinea și echilibrul surselor. Pluralismul de opinie. La acest capitol, televiziunea NIT înregistrează mai multe carențe, de cele mai multe ori informația prezentată fiind unilaterală, fără a se baza pe surse de alternativă. Din cele 21 de știri controversate, care au conținut acuzații la adresa diferiților concurenți electorali, doar 4 au citat poziția tuturor părților vizate.

În materialele despre ultimele realizări ale Guvernului apar oameni care se arată foarte mulțumiți, iar reporterii își asumă doar rolul de a înregistra emoțiile a unui număr cât mai mare de persoane prezente la

fața locului (evenimentului). Principiul echilibrului și al diversității surselor nu este respectat în subiectele despre deschiderea unei noi secții la Centrul medicilor de familie din Nisporeni (2 iulie), felul cum Guvernul a rezolvat problema băncii falite (2 iulie), lansarea unor proiecte de sănătate publică la Nisporeni (3 iunie), deschiderea unei cazangerii la o grădiniță din satul Svetlîi (4 iunie). Toate aceste exemple, dar și altele, denotă faptul că telespectatorul are parte de o diversitate falsă de surse care nu aduce cu sine și o diversitate de opinii.

Pluralismul de opinie din știrile de la NIT este afectat și de utilizarea exagerată a unor surse anonime. În unele subiecte, dar mai cu seamă despre autoritățile municipale și partidele de opoziție, apar o mulțime de experți despre care știe doar reporterul. Astfel, la 29 iunie, în reportajul de la Consiliul Municipal se menționează: „**Unele voci consideră că autoritățile municipale din nou s-au împiedicat de propria ineficiență, iar ulterior îi acuză pe toți din jur că pun piedici Primăriei... În acest context, unii analiști consideră că la capitolul proiecte moarte pot fi incluse zeci de inițiative care nu au avut finalitate...**”; la 30 iunie, în alt reportaj de la Consiliul Municipal: „**Majoritatea consilierilor municipali susțin că Dorin Chirtoacă l-a angajat ilegal în funcția de șef al Direcției Sănătate pe colegul său de partid Mihai Moldovanu. În opinia aleșilor locali, liberalii urmăresc un interes ilicit pentru aceste surse**”; la 1 iulie, în reportajul de la conferința de presă a PLDM: „**Fostul viceministru de externe a acuzat partidul de guvernământ că politica acestuia este factor de destabilizare. Declarațiile acestuia au stârnit reacții în societate. Reprezentanții mai multor comunități din care fac parte mai multe etnii susțin că acuzațiile (PLDM – n.n) nu au nici o logică, fiind doar instrumente de manipulare în campania electorală și că între etnii nu există probleme**”. Notă: sublinierile ne aparțin.

Majoritatea știrilor cu caracter electoral în care PCRM lansează acuzații la adresa altor concurenți electorali nu sunt însoțite de reacții din partea acestora din urmă. Cu toate acestea, conferințele partidelor de opoziție sunt întotdeauna comentate de unii experți. Un astfel de echilibru de surse este caracteristic nu numai știrilor electorale, dar și altor materiale în care nu este vorba de actualul Guvern.

Limbajul și imaginile utilizate. Lipsa de obiectivitate a postului de televiziune NIT este demonstrată și de aprecierile malițioase a evenimentelor și etichetarea liderilor politici ai acestor formațiuni. Astfel, în reportajul despre conferința de presă a PLDM din 29 iunie, reporterul a utilizat următoarele aprecieri și calificative: „*PLDM calcă din nou pe aceiași greblă*”; „*După atacuri fizice și umiliri verbale împotriva jurnaliștilor care nu fac jocul liberalilor, cei care pretind că apără principiile democratice devin primii care le sfidează*”; „*Tânase s-a supărat foc pe televiziunea rusă NTV*”; la 1 iunie, în reportajul de la

conferința de presă a PL: *„Partidul Liberal nu condamnă acțiunile Armatei Române de acum 60 de ani, când la ordinul mareșalului Antonescu a pornit războiul împotriva actualei Moldove... Astfel, Mihai Ghimpu ori mintie că nu cunoaște istoria, ori nu dorește să condamne acțiunile lui Antonescu care este știut de lume drept un criminal de război... Dorin Chirtoacă deseori a fost suspectat de simpatie pentru elementele naziste. El a demonstrat chiar în public că îi place să utilizeze gestul fasciștilor”*.

Imaginile de la devastarea clădirilor Parlamentului și Președinției din 7 aprilie sunt cele mai des utilizate de acest post în buletinele de știri. Deși de multe ori acestea sunt însoțite de mențiunea „Arhivă”, ele nu întotdeauna sunt folosite argumentat. De mai multe ori, pe fundalul acestor imagini apar unele aprecieri date partidelor de opoziție și liderilor acestora, precum și texte care nu au nici o legătură cu protestele din 7 aprilie. Acest lucru induce în eroare publicul telespectator și creează anumite legături eronate sau interpretări false despre acțiunile acestora (buletinele de la 29 iunie, 1 și 5 iulie).

O altă manipulare prin imagini de arhivă se face și cu secvențe din cel de-al doilea război mondial. Imaginea mareșalului Antonescu de cele mai multe ori este suprapusă pe imaginea unor lideri ai opoziției, dar mai cu seamă pe cea a vicepreședintelui PL Dorin Chirtoacă. La 1 iulie, NIT a difuzat un subiect de 3,55 minute, în care apar mai multe secvențe din timpul războiului. În finalul materialului, se face asociere dintre un salut dat de Dorin Chirtoacă și salutul fasciștilor dat de Hitler. Imagini șocante din cel de-al doilea război mondial (oameni împușcați în tâmplă, șiruri de persoane spânzurate care atârnă în bătaia vântului) apar și pe fundalul povestirilor unui martor de la procesul mareșalului Antonescu. Și de data aceasta evenimentele din cel de-al doilea război mondial sunt legate de opoziție (3 iulie). Vocea de după cadru anunță că *„teritoriul Moldovei a fost spălat de sângele a sute de oameni executați doar pentru că nu erau români sau pentru că nu erau adepți ai ideologiei fasciste”*. În acest caz, dar și în alte materiale, reporterii admit utilizarea unor cuvinte și îmbinații de cuvinte care denotă atitudinea lor față de unii vorbitori. Spre exemplu, în reportajul de la conferința de presă a PCRM din 29 iunie, jurnalistul spune: *„Mai mult, încă o declarație lipsită totalmente de vreo logică este cea privind falsificarea alegerilor, vociferată de Urechean care susține că, chipurile, scrutinul a fost falsificat în proporție de 30 la sută”*. Termenul „a vocifera” nu este cel mai indicat pentru a transmite atitudinea obiectivă și imparțială a jurnalistului față de un politician. Același reporter admite judecăți de valoare pe marginea unor declarații făcute de candidatul la funcția de deputat pe listele PL, Ștefan Urâtu. Apreciind una din declarațiile candidatului, reporterul afirmă: *„Logica declarațiilor este la limita absurdului, iar acțiunile lui Urâtu sunt calificate de analiști drept*

partizanat politic". Într-un alt reportaj, editorii de la NIT acceptă să pună pe post un sondaj în stradă, unul din respondenți fiind lăsat să spună lucruri care aduc mai mult a injurii și atac la persoană, decât o simplă opinie. Traducere din rusă: "Aceștia sunt urmașii lui (Antonescu - n.n.), Chirtoacă, Ghimpu și Urechean sunt niște barbari, sunt niște prădători, dăunători, ucigași, trădători".

EU TV

Implicarea în campania electorală: În perioada 29 iunie - 5 iulie, postul EU TV a difuzat în cadrul a 7 buletine 46 de știri având tangență directă sau indirectă cu campania electorală. Dintre acestea, 19 au fost incluse la rubrica „Electorală 2009”.

Postul a ținut în vizor toate ședințele/întâlnirile/vizitele vicepremierului Iurie Roșca care este președinte al Partidului Popular Creștin-Democrat și se implică în campania electorală, dar nu candidează pe listele acestui partid. Evenimentele cu participarea lui Roșca au fost descrise în 6 știri, fiind pus accentul pe necesitatea luptei cu corupția în sistemul judecătoresc, situația excelentă din domeniul vamal, inadmisibilitatea abuzurilor din partea polițiștilor etc.

Postul a acordat o atenție sporită și problemelor municipale, dedicând acestei tematici 6 știri. Toate știrile de acest fel au fost defavorabile APL și primarului de Chișinău. În majoritatea s-a făcut legătură directă sau indirectă între ineficiența rezolvării problemelor administrației locale și primarul Chirtoacă, candidat pe listele PL.

Imparțialitate și obiectivitate. Din numărul total de știri, 36 s-au referit direct sau indirect la activitățile concurenților electorali. Dintre acestea, în 16 materiale s-a observat atitudinea părtinitoare a postului, acesta nereușind să reflecte echidistant subiecții vizați.

PPCD este favorizat direct sau indirect în 7 știri care se referă fie la activități electorale ale PPCD, fie la activitățile vicepremierului Iurie Roșca. Unele știri cu prezența vicepremierului le succed pe cele de la rubrica electorală, în care apar candidații PPCD pe fundalul simbolurilor acestui partid. Astfel, se produce un transfer de imagine: de la liderul PPCD către candidații PPCD și viceversa (**vezi, spre exemplu, știrea nr. 2 și nr. 3 din buletinul de la 2 iulie**).

Actuala guvernare și PCRM apar preponderent în context pozitiv, fiind favorizați în cinci materiale și defavorizați în altele două. Drept exemplu de știri care favorizează Partidul Comuniștilor sunt știrea de la o conferință de presă a lui Vladimir Voronin, prezentat drept președinte al

parlamentului, în care acesta se referă la creditul acordat de Rusia, spunând că banii vor fi utilizați pentru reconstrucția drumurilor și asigurarea cu apă potabilă a 5 raioane (3 iulie). O altă știre care nu apare la rubrica „Electorală 2009”, dar face agitație electorală, este cea de la ceremonia de înmânare a legitimațiilor de candidat la funcția de deputat din partea PCRM, în care Vladimir Voronin, de data aceasta prezentat drept președinte în exercițiu, lansează acuzații denigratoare la adresa opoziției și face agitație în sprijinul PCRM: *„stabilitatea și statalitatea vor putea fi menținute doar dacă vor fi continuate politicile promovate în ultimii 8 ani de zile”* și că *„în țară nu există o altă forță politică care să reprezinte interesele întregii societăți”* (3 iulie). La 4 iulie este difuzată o nouă știre de la o conferință a lui Voronin, în care din nou este atacată opoziția, prin afirmații că în spatele acesteia s-ar afla grupări criminale. Aceste exemple indică asupra încălcării flagrante a articolului 16 al Regulamentului de reflectare a alegerilor parlamentare, aprobat de CEC.

Ceilalți concurenți electorali sunt vizați direct sau indirect în 18 știri, dintre care 14 cu conotație negativă. De cele mai dese ori, în context defavorabil apare Partidul Liberal, în special în știrile care se referă la problemele Primăriei. În unele cazuri, părtinirea este evidentă prin unghiul de abordare, sursele incluse în știri, dar și prin nesepararea faptelor de opinie. Astfel, știrea nr. 10 din buletinul din 1 iulie, începe cu *„După ce au fost acuzați de putere că ar provoca escaladarea tensiunilor interetnice, exponenții opoziției radicale răspund cu aceeași monedă”*, fraza aparținând reporterului care îi etichetează pe reprezentanții PL, PLDM și AMN drept exponenți ai opoziției radicale. O altă știre din 1 iulie este anunțată prin fraza *„Soluții anapoda: câinii vagabonzi sunt exterminați cu aprobarea tacită a primarului Dorin Chirtoacă”*. Știrea este prezentată ca un fapt împlinit, deși în textul propriu-zis al acesteia nu se face referire directă la Dorin Chirtoacă. Atitudinea reporterului față de conferința președintelui PLDM Vlad Filat transpare din afirmația *„..... Filat nu a precizat însă dacă și polițiștii răniți vor primi bani”* și tonalitatea cu care este enunțată fraza respectivă (știrea nr. 9 din buletinul de la 3 iulie). *„Administrația municipală ignoră în continuare problema câinilor vagabonzi”*, afirmă reporterul, fără a face trimitere la o sursă anume și prezentând opinia respectivă drept fapt împlinit (știrea nr. 3, buletinul din 4 iulie).

Corectitudinea și echilibrul surselor. Pluralismul de opinie. La EU TV persistă problemele legate de asigurarea diversității surselor în știri. Astfel, din 36 de știri care s-au referit la concurenții electorali, doar opt au prezentat mai multe puncte de vedere. Deși 12 știri au fost controversate și au conținut acuzații la adresa anumitor concurenți electorali, doar în patru au fost citate toate părțile implicate în conflict. Drept exemple în acest sens pot servi știrile în care se vorbește despre ignorarea de către primărie a problemei câinilor vagabonzi, în care nu se

face trimitere la o a doua sursă, deși sunt lansate acuzații directe, dar și materialul despre condițiile proaste de la o tabăra din Vadul-lui-Vodă, în care se face referire la Dorin Chirtoacă, dar căruia nu-i este solicitată opinia (1, 2, 4 iulie). O altă știre se referă la acuzațiile dure ale lui Vladimir Voronin la adresa liderilor PL, PLDM și AMN (3 iulie). Totuși, partea acuzată nu este solicitată să comenteze, publicului fiindu-i servită doar poziția președintelui în exercițiu Voronin.

Nici știrile controversate care apar la rubrica „Electorală 2009” nu întotdeauna oferă cuvânt tuturor părților vizate, cum ar fi materialul despre filialele teritoriale care părăsesc PSD în favoarea altor concurenți electorali (30 iunie). Tot la 30 iunie, la rubrica respectivă apare știrea de la ședința Consiliului municipal Chișinău care se referă la un conflict între doi șefi ai aceleiași direcții - unul numit de primarul general, iar altul - de consiliul municipal. Nu este clar de ce postul a decis să difuzeze materialul dat la rubrica „Electorală 2009”, or, știrea nu are legătură directă cu activitățile de campanie ale concurenților electorali.

Astfel, EU TV admite mai multe încălcări ale Regulamentului aprobat de CEC (art. 19) și implicit ale Codului Audiovizualului (art. 7) care prevăd că informația trebuie să fie veridică, să nu fie deformată prin titluri și mod de formulare, iar în știrile de conflict să fie inspirată din mai multe surse.

4. Concluzii

În baza rezultatelor monitorizării se poate de constatat că, în perioada 29 iunie - 5 iulie, posturile monitorizate au continuat să admită abateri grave de la principiile etice și deontologice, în unele cazuri au încălcat prevederile Codului Audiovizualului și ale Regulamentului privind reflectarea campaniei electorale la alegerile în noul Parlament din 29 iulie 2009 în mijloacele de informare în masă din Republica Moldova, aprobat de Comisia Electorală Centrală. În consecință, aceste posturi nu reflectă campania electorală corect și echidistant.

- Posturile publice Moldova 1 și Radio Moldova aplică selectiv principiile reflectării echitabile, echilibrate și imparțiale a alegerilor parlamentare. Majoritatea știrilor despre campania electorală prezintă doar perspectiva guvernării și a PCRM-ului. O parte din știrile inserate la rubrica „Electorală 2009” care vizează partidele de opoziție sunt tendențioase, prezentând informația denaturat cu scopul de a discredita concurenții electorali respectivi. Principiul pluralismului de surse este respectat doar în cazul PCRM și ignorat totalmente în cazul partidelor de opoziție.

- Postul cu acoperire națională Prime TV care a decis să nu se implice în reflectarea campaniei electorale nu a difuzat nicio știre cu referire la scrutin și la activitățile concurenților electorali, dar totodată a promovat imaginea PCRМ, inclusiv prin știri care fac agitație electorală directă. Astfel, Prime TV privează publicul de informații cu privire la toți concurenții electorali, limitându-i accesul la informație pluralistă.
- Postul cu acoperirea quasi-națională NIT a continuat să fie o tribună electorală pentru PCRМ nu numai prin spațiul oferit materialelor despre acest concurent electoral, ci și prin modul de selectare și prezentare a știrilor. Majoritatea absolută a știrilor puse pe post de NIT în perioada de referință au fost parțiale, iar cele care au vizat partidele de opoziție deseori au denigrat imaginea și pe liderii acestora. Postul promovează mesajul de ură și limbajul jurnalistic agresiv, trucează evenimente istorice și imagini de arhivă în scopul discreditării partidelor liberale.
- Postul cu acoperire quasi-națională EU TV favorizează PPCD și PCRМ atât prin știri de la evenimente electorale, cât și prin știri de imagine cu prezența lui Vladimir Voronin și Iurie Roșca. Postul are carențe la capitolul imparțialitate și echilibrul surselor, în special în știrile care vizează activitatea primăriei Chișinău, și implicit a primarului Chirtoacă, vicepreședinte al PL.

5. Acțiuni întreprinse pentru ameliorarea situației

În perioada 22 iunie – 5 iulie, mai multe cazuri flagrante de încălcare a principiilor etice și profesionale au fost analizate în studii de caz (2 știri ale Moldova 1, 2 știri ale NIT, o știre a EU TV), acestea fiind plasate pe portalul informațional Moldova azi (www.azi.md).

Totodată, la 25 iunie, CIJ a expediat Comisiei Electorale Centrale, Consiliului Coordonator al Audiovizualului și Companiei NIT o scrisoare în care atenționează asupra admitterii de către NIT, în perioada 22-24 iunie, a mai multor încălcări ale Regulamentului privind reflectarea campaniei electorale în alegerile parlamentare anticipate din 29 iulie 2009 în mijloacele de informare în masă din Republica Moldova. Acestea s-au referit la reflectarea tendențioasă a evenimentelor cu caracter electoral, NIT eșuând să asigure pluralismul de idei și opinii.

O altă scrisoare, însoțită de primul raport de monitorizare ce include cazuri concrete de nerespectare a legislației, a fost expediată CEC și CCA cu solicitarea de a examina aceste cazuri și de a lua măsurile necesare

pentru a asigura imparțialitatea, echilibrul și favorizarea liberei formări a opiniilor, prin prezentarea punctelor de vedere ale oponentilor.

Până în prezent, nu există reacții din partea CEC și CCA și nu se observă îmbunătățiri în calitatea reflectării campaniei electorale.

6. Recomandări:

- Mass-media monitorizate ar trebui să utilizeze rapoartele de monitorizare ca instrumente de autoreglementare și să elimine carențele, astfel încât în activitatea lor ulterioară:
 - Să informeze corect, imparțial și echidistant alegătorii;
 - Să renunțe, în știri, la aprecierea/comentarea evenimentelor electorale ale partidelor politice sau a reprezentanților acestora;
 - Să elimine discriminările în aplicarea principiului pluralismului și diversității de opinie și în oferirea dreptului la replică;
 - Să țină cont de convingerile politice ale diferitelor categorii ale populației, asigurând echilibrul și diversitatea opiniilor, dar și libertatea de exprimare;
 - Să reflecte veridic evenimentele fără a deforma sensul realității prin montaj și comentarii, respectând principiul de informare din mai multe surse.
- Consiliul de Observatori al Companiei Teleradio-Moldova să examineze, în regim de urgență, prezentul raport de monitorizare și să ia măsuri pentru a asigura prezentarea echilibrată, în interesul publicului, a evenimentelor electorale la Moldova 1 și Radio Moldova.
- Consiliul Coordonator al Audiovizualului să se autosesizeze și sancționeze, în conformitate cu prevederile Codului Audiovizualului, radiodifuzorii care încalcă dreptul locuitorilor RM la informare completă, obiectivă și veridică, dreptul la libera exprimare a opiniilor și dreptul la libera comunicare a informațiilor prin intermediul mijloacelor de radiodifuziune și televiziune.

Acest studiu este publicat cu suportul financiar al National Endowment for Democracy. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale finanțatorului.

ANEXE

**Studiul de caz nr. 1 (<http://www.azi.md/ro/story/4165>)
Moldova 1, 01 iulie 2009, 21-00. Material realizat de Marina Cojocaru. Prezentator: Angela Gavriliuc-Balan**

La 1 iulie 2009, postul Moldova 1 a prezentat în cadrul buletinului de știri „Mesager” de la ora 21:00, la rubrica „Alegeri-2009”, un material privind conferința de presă a PLDM prin care nu numai că falsifică mesajul transmis de candidatul PLDM Iurie Leancă, ci încearcă să incite spiritele și să-i provoace pe unii reprezentanți ai minorităților naționale împotriva PLDM.

Prezentator: *“PLDM intenționează să elaboreze o strategie de stat cu privire la integrarea minorităților naționale în societate. Membrul PLDM, Iurie Leancă, cel care a anunțat acest lucru, a menționat astăzi că **reprezentanții etniilor din RM se vor bucura de drepturi depline doar în cazul în care vor cunoaște foarte bine limba română**”.*

Insert 1

Iurie Leancă: *“...persoana care absolvește școala, liceul, dar este reprezentant al unei minorități naționale, vorbește la fel de bine limba maternă, dacă e vorba de limba bulgară – limba bulgară, dar vorbește la fel de bine și limba română, limba statului unde se află, astfel încât o astfel de persoană va fi un cetățean cu absolut toate drepturile și responsabilitățile care aparțin cetățeanului în RM. Un astfel de concept urmează să fie detaliat și implementat”.*

Comparând ceea ce spune prezentatoarea și ceea ce spune Iurie Leancă observăm câteva diferențe:

- Prezentatoarea vorbește despre reprezentanții etniilor în general, pe când Iurie Leancă se referă la absolvenții școlilor, liceelor, reprezentanți ai minorităților naționale.
- Prezentatoarea folosește sintagma “doar în cazul”, însă această condiție nu o întâlnim în textul lui Leancă.

- Prezentatoarea nu spune că reprezentanților minorităților naționale absolvenți de școală sau liceu li se va crea condiția să cunoască “la fel de bine” și limba maternă și limba română.

Prezentator: *“Reprezentanții minorităților naționale nu sunt de acord cu poziția liberal-democraților”.*

Insert 2

Iuri Statkevici, președintele consiliului comunității belaruse: *Persoanele care au mai mult de 50 de ani nu pot cunoaște la perfecție limba. “Asta se va transforma într-o (“forțare”) oprimare a persoanei. O astfel de lege și poziție este incorectă din punctul meu de vedere.*

Insert 3

Serghei Osipean, vicepreședintele comunității armenilor din RM: *“Eu sunt obligat să știu. Eu m-am născut în Bacu, știu limba armenească și azeră, dacă m-aș fi născut aici, aș fi cunoscut limba. Copii mei cunosc moldoveneasca, româna, [o numiți] cum doriți, nu contează. Da, [în acest caz] eu sunt obligat să cunosc limba și toți reprezentanții minorităților naționale cred că sunt obligați să o cunoască. Dar problema nu trebuie pusă în așa fel că dacă nu știi limba înseamnă că ești inferior”.*

Din reacțiile reprezentanților comunităților belaruse și armene se poate deduce că ei comentează nu afirmațiile lui Iurie Leancă, ci cuvintele prezentatoarei despre cele spuse de Leancă. Căci dacă ar fi fost întrebați dacă sunt de acord ca absolvenții școlilor și liceelor din RM să cunoască la fel de bine limba maternă și limba română răspunsurile ar fi fost cu siguranță altele.

Prin această abordare, reprezentanții minorităților, dar și telespectatorii în general sunt induși în eroare, pentru a le provoca sentimente de nemulțumire față de PLDM și față de opoziție în general.

Afirmația lui Iurie Leancă putea fi înțeleasă de telespectatori, inclusiv de reprezentanții minorităților naționale numai dacă era plasată în contextul în care a făcut-o autorul: *“Felul în care legislația existentă este implementată nu contribuie la integrarea minorităților, ci conduce la deznaționalizarea lor continuă. În acest scop, PLDM va elabora o strategie de stat privind integrarea minorităților naționale în societate și va implementa proiecte concrete în vederea realizării acesteia, o atenție deosebită fiind acordată educației bilingve”.* Însă această idee “a

educației bilingve” este omisă de autor, pentru a deturna mesajul politicianului și a obține efectul manipulator dorit.

De menționat că la respectiva conferință de presă a fost prezent și un alt candidat al PLDM, Dmitri Ciubașenco, dar Moldova 1 a cenzurat toate imaginile cu prezența acestuia, prezență care s-a vrut a fi, ca și conferința de presă în întregime, un răspuns la afirmația anterioară a candidatului PCRM Vadim Mișin precum că pe listele partidelor liberale nu se află nici un reprezentant al minorităților naționale.

În concluzie, materialul respectiv poate fi considerat drept o mostră de tendențiozitate, de manipulare și ațâțare a spiritelor, de denigrare a opoziției și lipsă de responsabilitate. Prin reportajul în cauză, *Moldova 1* ignoră în mod flagrant atât standardele etice și profesionale, cât și Regulamentul privind reflectarea campaniei electorale în alegerile parlamentare anticipate din 29 iulie 2009 în mijloacele de informare în masă din Republica Moldova.

**Studiul de caz nr. 2 (<http://www.azi.md/ro/story/4137>)
EU TV, 1 iulie 2009, Monitor, 21.05.
Reporter: Lucia Gnatiuc**

La 1 iulie, EU TV a pus pe post o știre care lansează acuzații la adresa primarului de Chișinău, Dorin Chirtoacă, candidat în alegeri pe listele Partidului Liberal, care e învinovățit că ar aproba exterminarea maidanezilor din capitală. Știrea se bazează pe declarațiile a doi reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale, iar unghiul de abordare, selecția surselor, citatele incluse, structura știri, toate vorbesc despre tendențiozitatea reporterului în raport cu subiectul vizat.

Atitudinea negativă este evidentă chiar din anunțul știrii (teaser) inclus în „Sumar”: *„Soluții anapoda: câinii vagabonzi sunt exterminați cu aprobarea tacită a primarului Dorin Chirtoacă”*, care este difuzat de 2 ori - la începutul buletinului de știri (21:02) și la finele acestuia (21.23).

Deși subiectul anunțat vizează o problemă concretă - exterminarea câinilor vagabonzi - de facto, prin unghiul de abordare ales se încearcă inocularea ideii că administrația primăriei nu este aptă să gestioneze treburile capitalei. Aceasta transpare din utilizarea termenilor cu conotație negativă în majoritatea frazelor din textul jurnalistic. Astfel, lead-ul știrii conține trei fraze, toate cu încărcătură negativă, care transmit următoarele mesaje:

1. primăria NU poate controla nici măcar această problemă a câinilor,
2. primăria NU e capabilă să gestioneze proiecte de acest fel,
3. primăria NU are soluții civilizate.

Manipularea se produce și prin selectarea surselor: pe de o parte, 2 surse, ambele reprezentând organizații neguvernamentale, afirmă că vor să rezolve problema primăriei, iar aceasta îi ignoră, pe de altă parte, persoanele acuzate nu sunt solicitate să dea replică, lucru absolut necesar în știrile de conflict. Insert-urile incluse vin să întărească imaginea negativă a primăriei, în special insertul nr.3

Insert 3: Am fost la câteva ședințe de la primărie. Mie mi-e greață să șed acolo. Eu nu știu cum lucrează primăria asta. Va să zică, acolo s-au blocat o fracțiune aparte, una aparte și așa mai departe. Nu se rezolvă nici o întrebare. Și această întrebare nu se va hotărî....

În teaser se fac referințe directe la numele lui Chirtoacă, sursele din știre însă nu dau nici un nume, fiind menționată primăria în general. În realitate, la conferința de presă, aceeași sursă (Valentina Dudnic) a mai spus că Chirtoacă a încercat să oprească exterminarea câinilor și acum toate oalele se sparg de capul lui. Dânsa a mai spus că pentru a rezolva problema e nevoie nu doar de ajutorul primăriei, ci și al societății, al guvernului. Această afirmație a fost omisă de reporter.

În concluzie, prin maniera în care a fost structurat materialul – primăria nu mai poate controla, la începutul știrii, și primăria nu poate lucra, în finalul știrii - se încearcă inocularea ideii de administrare ineficientă a primăriei de către Dorin Chirtoacă.

Studiul de caz nr. 3

Radio Moldova, 02 iulie 2009, „Panorama zilei”, 19-08.

Prezentator: Viorica Rusu

Modul în care a fost structurată emisiunea „Panorama zilei” din 2 iulie și abordarea subiectelor demonstrează elocvent angajamentul editorial al radioului public în promovarea PCRM și defavorizarea concurenților electorali din opoziție. Astfel, la rubrica „Alegeri 2009” au fost difuzate următoarele reportaje:

1. Conferința de presă a Partidului “Pentru Neam și Țară”. Declarație de susținere a AMN în campania electorală. Durata reportajului – mai puțin de un minut. (Reporter – Cristina Zavulan).
2. Cu toate că în această zi concurentul electoral AMN nu a organizat o conferință de presă la această temă, Radio Moldova revine la declarația anterioară a reprezentanților AMN, în care aceștia au cerut CEC să le

permite studenților să voteze în localitățile de baștină, chiar dacă au viză temporară în Chișinău, reclamând în același timp ineficiența politicilor de tineret, promovate de PCRM. Raționamentul revenirii la acest subiect devine clar după ce, în aceeași știre, este oferit dreptul la replică vicepreședintelui CEC Renata Lapti și candidatului PCRM Grigore Petrenco, care neagă acuzațiile AMN. Replicile prezintă AMN în context negativ (Grigore Petrenco: *“Am mare îndoieli că AMN în general are organizație de tineret”*; *“sunt declarații iresponsabile și populiste”*). În total, acest material a avut o durată de circa 4 minute, inclusiv 2 minute oferite pentru replici care au defavorizat AMN. (Reporter – Cristina Zavulan).

3. Declarația candidatului PPCD Ghenadie Vaculovschi privind necesitatea organizării cât mai rapide a dezbaterilor electorale. De asemenea, candidatul PPCD critică strategia PLDM de integrare a minorităților naționale (*„Nimeni nu este în drept să priveze oamenii de anumite drepturi dacă nu cunosc limba de stat”*). Replica PLDM lipsește. (Reporter – Rodica Răilean).

4. Conferința de presă a Mișcării “Forța Nouă”. Mesaj de susținere a Partidului Democrat în alegeri și posibila aderare a Mișcării la PDM. Declarația lui V. Pleșca cum că la alegerile repetate liberalii vor acumula mai puține mandate (nimic despre PCRM). Replica PL lipsește. (Reporter – Rodica Răilean).

5. Conferință de presă PLDM. Declarația candidatului PLDM Mihai Godea (23 secunde), prin care se cere compensarea averilor și bunurilor confiscate de la persoanele deportate. Urmează replica candidatului PCRM Vladimir Țurcan (33 secunde), prin care responsabilitatea este pusă pe seama administrației locale (*“Același Chirtoacă nu dorește să îndeplinească hotărârile CEDO, de aceea au și fost blocate conturile”*). Replica lui Chirtoacă lipsește. La aceeași conferință, M. Godea a răspuns la întrebări legate de publicarea listei presupuselor fraude la scrutinul din 5 aprilie 2009. Imediat urmează replica lui V. Țurcan, prin care învinuirile sunt respinse (*“PLDM manipulează opinia alegătorilor”*). Durata acestui reportaj de la conferința de presă a PLDM a fost de 3 minute, jumătate din timp fiind rezervate de radioul public pentru replici care prezintă PLDM în context negativ. (Reporter – Rodica Răilean).

6. Ca de obicei, ultimul în ordinea prezentării, a fost reportajul de la conferința de presă PCRM. Candidații PCRM V. Țurcan și Gr. Petrenco au făcut declarații legate de posibilitățile de votare ale cetățenilor moldoveni peste hotare, fiind aduse laude eforturilor PCRM de a deschide, în ultimii 8 ani, secții de votare peste hotare și afirmații că tot mai mulți oameni votează peste hotare. Durata reportajului – 3 minute și 15 secunde. (Reporter – Cristina Zavulan).

În total, în emisiunea „Panorama zilei” de la 2 iulie, concurentului electoral PCRM i-a fost oferit timp de antenă, după cum urmează: 3 minute și 15 secunde în reportajul despre conferința de presă PCRM + 1

minut și 15 secunde în reportajul de la „evenimentul” AMN (replica lui Gr. Petrenco) + două replici ale lui V. Țurcan cu durată totală de peste un minut în reportajul de la conferința de presă PLDM.

De remarcat că în aceeași emisiune, în afara rubricii „Alegeri 2009”, a fost pus pe post un reportaj despre blocajele în activitatea Consiliului Municipal Chișinău, din care s-a lăsat să se înțeleagă că vinovați de această stare de lucruri sunt liberalii.

Studiul de caz nr. 4 (<http://www.azi.md/ro/story/4184>)

Moldova 1, 03 iulie 2009, 21-00.

Material realizat de Sergiu Moraru. Prezentator: Vadim Stângaciu

Prezentator: Morții învie: doi bărbați din Ciuciuleni, Hancești, despre care opoziția spune că au votat pe 5 aprilie, deși sunt decedați, sunt vii și nevătămați. Primarul localității, Maria Bezer, învinovățită și ea că a votat de două ori, spune că acest lucru a fost ticluit intenționat pentru că ea susține Partidul Comuniștilor.

Reporter: Maria Bezer spune că după alegerile parlamentare din 5 aprilie mai mulți reprezentanți locali de la partidele de opoziție au învinuit-o că a comis mai multe fraude electorale.

Insert 1

Maria Bezer, primarul satului Ciuciuleni: Mi s-au adus niște învinuiri că cineva Buza Vasile din biroul 25 ar fi votat pe liste electorale dar este decedat. De fapt cetățeanul respectiv este în viață și a participat la alegeri. Alt Buza Vasile din sectorul 28 care la fel e în viață și a participat la alegerile parlamentare.

Primarul nu precizează nici numele persoanei sau persoanelor care i-au adus învinuiri și nici forma acestor învinuiri: scrisă (declarație sau alt document) sau orală (învinuiri personale din partea unor consăteni). Deși pretinde să ne prezinte o investigație, reporterul prezintă drept adevăr ceea ce spune primarul, nu cere vreo dovadă a învinuirilor și nu consideră necesar să afle de la reprezentanții opoziției dacă într-adevăr au făcut asemenea învinuiri și dacă Vasile Buza este singurul nume pe care l-au menționat ei. El merge să se convingă că persoana pe care primarul o consideră vie, este vie.

Reporter: Am vrut să ne convingem dacă cei doi bărbați din Ciuciuleni într-adevăr sunt în viață și au votat în ziua de 5 aprilie. Primul bărbat pre

nume Vasile Buza are 76 de ani. L-am găsit ocupat prin grădina de lângă casă. La întrebarea noastră dacă a votat, a rămas foarte mirat.

Insert 2

Buza Vasile: Dapî da, pe data de 5 aprilie m-am dus și am votat, da cum mortul să iasă din groapă și să se ducă să voteze? Sînteți nebuni? Acela, eu să-l știu care, l-aș da la procuratură să-l judece, pe cel care a spus că eu îs mort și am votat. Ei să nu facă politică falșă, ei trebuie, dacă vor să fie nacialnici, dacă vor să fie capu' țării, apoi trebuie să vorbească drept, să nu spuie minciuni la oameni.

De menționat că nici Buza Vasile nu știe cine l-a declarat mort. Spunând "Ei să nu facă politică falșă... dacă vor să fie capu' țării" el pare să se refere la opoziție în general, nu la oameni concreți din satul lui. S-ar putea să fi aflat și el de la reporter că cineva îl consideră mort.

Reporter: Pe cel de-al doilea bărbat cu același nume Vasile Buza nu l-am găsit acasă. Am discutat încă cu unul dintre membrii biroului electoral din Ciuciuleni, reprezentant din partea AMN, care a lansat învinuiri despre fraude la alegerile parlamentare. Ecaterina Poparcea, care a luat parte la întocmirea listelor electorale, a acceptat cu greu să vorbească. În cele din urmă a recunoscut că în ziua alegerilor la Ciuciuleni nu au fost înregistrate mari nereguli.

Deși nu l-a găsit acasă, reporterul nu pune la îndoială că cel de-al doilea Vasile Buza e viu, și nu ne spune dacă în acest sat cu 5000 de locuitori există și persoane decedate care s-au numit Vasile Buza. Interesul reporterului pentru tema "morților înviați" se epuizează. Nu este clar dacă remarca "reprezentant din partea Alianței Moldova Noastră, care a lansat învinuiri despre fraude la alegerile parlamentare" se referă și la Ecaterina Poparcea sau doar la AMN în general.

Insert 3

Ecaterina Poparcea: "Cât eu unde am fost, chiar și prin sat am fost cu urna, nu am observat, am avut lista conform de aici de la secția de votare la cine oameni să ne ducem.

Reporter: Careva fraude?

Ecaterina Poparcea: Nu, nu am observat. Ei, poate la liste, de pildă mai erau oameni care familia era scrisă așa, dar anul nu corespundea.

Reporter: Primarul de Ciuciuleni Ecaterina Bezer susține că ea însăși a fost acuzată că ar fi votat de două ori.

Insert 4

Maria Bezer: Altă învinuire a fost că eu personal am votat de două ori, la două birouri de votare, ceea ce nu a fost așa. Eu am votat la biroul 28 din sectorul de unde vin de fapt și sovestea nu-mi permite ca să merg la așa lucrui murdare. De fapt primarul este exemplu localității

Iarăși, reporterul nu prezintă telespectatorilor și poziția reprezentanților partidelor de opoziție, încheindu-și reportajul cu o veritabilă pledoarie electorală în favoarea PCR, făcută de primarul simpatizant al comuniștilor:

Reporter: *Maria Bezer susține că toate aceste învinuiri nefondate vin din dorința opoziției locale de a ajunge la putere.*

Insert 5

Maria Bezer: Setea de putere se urmărește, de doi ani sunt primar, n-am văzut nici un reprezentant al altui partid în teritoriu, decât vin deputați din partea Partidului Comuniștilor, doi ani de zile am fost susținută anume de partidul respectiv, se interesează cum merge viața în localitate, cetățenii vin la audiență, sunt susținuți, sunt ajutați, pe ceilalți îi vedem doar în campania electorală, când se promit niște lucruri...

Concluzii: materialul în cauză este marcat de carențe de ordin profesional și etic, fiind tendențios, partizan, urmărind scopul să prezinte opoziția în lumină negativă. Obiecțiile opoziției din Ciuciuleni au rămas necunoscute. Reporterul încearcă să demonstreze nu ceea ce spune opoziția, ci ceea ce spune primarul că spune opoziția, fapt care subminează credibilitatea reportajului. Prin materialul respectiv, Moldova 1 încalcă în mod flagrant Regulamentul privind reflectarea campaniei electorale în alegerile parlamentare anticipate din 29 iulie 2009 în mijloacele de informare în masă din Republica Moldova.

Studiu de caz nr.5

NIT 1, 01 iulie 2009, Curier, 21 :30

Material realizat de Sergiu Strungaru, Vitalie Drăgălin, Victor Ustianschi. Prezentatori: Victoria Filip și Octavian Volcov

La 1 iulie 2009, postul TV NIT a prezentat în cadrul buletinului de știri „Curier” de la ora 21:30, la rubrica „Electorală-2009”, un material privind condamnarea acțiunilor armatei române de acum 68 de ani, material prin care se încalcă în mod flagrant principiile etice și profesionale, incitând la ură și denigrând anumiți concurenți.

În prima parte a materialului se pune accentul pe **acțiunile armatei române de acum 60 de ani, când la ordinul mareșalului Antonescu au pornit războiul pe teritoriul actualei Moldove**, fiind solicitată opinia liderilor de opoziție cu privire la acest subiect. În continuare, reporterul,

pornind de la refuzul indirect al liderului PL de a comenta subiectul de mai sus, ajunge la subiectul ziarului municipal Capitala, care e acuzat că ar fi folosit de liderii liberali în interese de partid.

Imagini din ziar pe fundalul unei muzici din perioada celui de-al doilea război mondial. Voce de după cadru: De fapt Mihai Ghimpu știe destule despre Antonescu. La 22 iunie curent în ziarul Capitala, publicație finanțată din bugetul municipal a apărut un articol care îl prezintă pe Antonescu ca pe un erou al istorie (Ostași, Vă ordon: treceți Prutul). Fostul redactor șef al publicației Petru Maleș a spus într-un interviu postului de radio Antena C, că astăzi tot ce se scrie în acest ziar este controlat de Chirtoacă și de Ghimpu. **(În imagine apar aceștia doi din urmă)**

După intervențiile audio a două surse, inserate întru susținerea afirmației că la Capitala există cenzură, reporterul revine la subiectul cu care a început știrea: mareșalul Antonescu și acțiunile armatei române.

Sondaj în stradă

Voce I. A fost așa luptă că pe râul acela în loc de apă mergea sânge de om, și pe o parte, și pe alta. Mai mare dușman ca acesta nu cred... mătincă nici nemții n-au fost ca acest dușman.

Voce II. Acest om este unul din acei conducători care nu ar trebui să conducă țara.

Voce III. Pe toți jidanii i-au pus corabie și i-a trimis... Antonescu a dat pricaz, toți jidanii la Caucaz.

Imagini din cel de-al doilea război mondial. Voce de după cadru. Potrivit datelor istorice în primele trei luni de la intrarea României în război, trupele române au masacrat la ordinele lui Antonescu, 19 mii de evrei, patru sute dintre ei fiind spânzurați pe străzile sau în piețele Odesei. Mihai Ghimpu se face însă că nu știe acest lucru.

În ultima parte a materialului, este atacată opoziția de orientare liberală, în special vicepreședintele PL Dorin Chirtoacă, făcându-se o paralelă între acesta și Adolf Hitler.

Imagini cu Dorin Chirtoacă și un grup de tineri, apoi ceilalți lideri ai opoziției. Voce de după cadru. Sondaj în stradă, traducere din rusă: "Aceștia sunt urmașii lui (Antonescu - n.n.), Chirtoacă, Ghimpu și Urechean sunt niște barbari, sunt niște prădători, dăunători, ucigași, trădători".

Imagini de la o manifestare cu Dorin Chirtoacă pe scenă unde scandează: „Trăiască și înflorească Moldova, Ardealul și Țara Românească”. **Voce de după cadru.** Dorin Chirtoacă deseori a fost

suspectat de simpatie pentru elementele naziste. El a demonstrat chiar în public că îi place să utilizeze gestul fasciștilor.

Dorin Chirtoacă strigă: „Trăiască limba română!” și ridică brațul stâng salutând publicul. Imagini cu Adolf Hitler dând salutul și ridicând mâna dreaptă în sus.

Combinarea imaginilor liderilor politici și mesajul virulent al unui interlocutor din stradă denotă lipsa oricărui echilibru și imparțialității din partea autorilor materialului. Realizatorii au obligația să nu permită intervievaților să folosească un limbaj injurios sau să instige la violență împotriva altor persoane. Aceștia au admis însă mediatizarea unor injurii și atacuri la persoană. Încălcarea acestor principii conduce la tratamentul discriminatoriu și angajat față de unii actori politici, fapt care nu își are locul în jurnalele de știri, mai ales în cele de la rubrica electorală, ci mai degrabă în foiletoane și fabule pe teme politice. Unghiul de abordare, selecția citatelor incluse, dar și faptul că acest material a apărut anume în campania electorală, fără a avea legătură temporală sau de altă natură cu subiectul pe care e construită știrea, toate acestea vorbesc despre intenția autorilor de a denigra partidele de opoziție, în special PL.

Totodată, prin utilizarea în paralel a imaginilor liderilor liberali și a imaginilor din timpul celui de-al doilea război mondial cu reluarea mesajului „*Ostași, vă ordon, treceți Prutul! Zdrobiți dușmanul de răsărit și miază noapte!*” , se urmărește influențarea percepției unei anumite părți a populației, pentru care astfel de subiecte sunt foarte sensibile. Utilizarea unor astfel de etichetele de genul *ucigași, barbari, trădători*, chiar dacă acestea nu aparțin reporterilor, pot afecta sentimentele unor categorii de populație, susținători ai partidelor vizate, și incita la ură. La fel, utilizarea unui limbaj care poate fi ofensator pentru anumite minorități etnice („*Antonescu a dat pricaz, toți jidanii la Kaukaz*”), indică asupra unor grave carențe etice și profesionale ale reporterilor de la NIT.